Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 20 (272) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 14 МАЯ 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

Пад ляжачы камень вада не пацячэ

Не надзяліла маці - прырода беластоцкую зямельку такімі каштоўнымі залежамі, як вугаль, руда ці серка. Затое каменняў не паскупіла. Праязджаючы дарогамі Беласточчыны паглядзіш на поле і выдаецца, што грамадныя статкі авечак пасвяцца. Прыгледзішся ім бліжэй — дык гэта ж каменні!

Асабліва шмат каменняў на палях Дуброўшчыны.

У аколіцы Звярынца, напрыклад, ёсць такое мноства каменняў, што сяляне агароджваюць імі пасбішчы.

Як вядома, камень, гэта вельмі каштоўны будаўнічы матэрыял. Перш за ўсё ён неабходны ў пабудове дарог. Усім вядома, як выглядаюць дарогі на Беласточчыне. У большасці яны ўсё яшчэ пяшчаныя. А на Дуброўшчыне стан дарог бадай што найгоршы ва ўсім Беластоцкім ваяводстве. Дуброўскія каменні ніколі яшчэ не былі выкарыстоўваны. Замест таго, каб ляжаць на пяшчаных дарогах, яны ўсё ляжаць на пасяўных плошчах, прычыняючы сялянам шмат клопатаў. Каменні ў некаторых мясцовасцях Дуброўскага павета зусім не дазваляюць уводзіць механізацыю да апрацоўкі зямлі.

У гэтых жа раёнах большасць пасяўной плошчы ляжыць пад каменнямі зусім нявыкарыстанай. Прысутнасць вялікай колькасці каменняў значна абніжае таксама ўраджайнасць дуброўскіх палёў. Каменні перашкаджаюць нават у прымітыўнай апрацоўцы зямлі, не гаворачы ўжо аб прыменні сельскагаспадарчых машын.

Ці павятовыя ўлады ведаюць аб існаванні вялікай колькасці каменняў на палях Дуброўшчыны? Несумненна так. Яны згодна сцвярджаюць, што пры такіх умовах нельга гаварыць аб шырэйшай механізацыі ў апрацоўцы палёў, аб значным узросце ўраджаяў. Але пачаць эксплуатацыю каменняў усё нейк не адважваюцца. Яны пакуль не маюць пераканання адносна рэнтабельнасці такога мерапрыемства. Аднак гэтыя сумненні выдаюцца зусім неабгрунтаванымі, улічыўшы факт, што, напрыклад, дарогабудаўнічыя прадпрыемствы Люблінскага ваяводства ў шырокім маштабе набываюць каменні, напрыклад, на Сакольшчыне. Ім жа дазолі шмат каштуе транспарт гэтага каменя з Сакольшчыны ў Люблінскае, а ўсё ж відавочна аплочваецца, бо купляюць. А ў Дуброве, пры ўмовах так грамаднай колькасці каменняў, сумняюцца, што эксплуатацыя іх не будзе зыскоўнай. Мне давялося гаварыць з адным жыхаром Дубровы на гэтую тэму. Ён сказаў канкрэтна:

— Няхай павятовыя ўлады выдадуць мне дазвол на эксплуатацыю, дык я за свой кошт арганізую прадпрыемства апрацоўкі каменняў і кожны год буду ўплачваць павятовай радзе 2 мільёны злотых чыстага даходу. Я ўпэўнены, што і сам на гэтым інтарэсе выйду нядрэнна.

Столькі на гэтую тэму жыхар Дубровы. А што кажуць іншыя?

(Працяг на стар. 4)

НАСУСТРАЧ МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ

Ужо ў добрую традыцыю дзейнасці Беларускага таварыства ўвайшло наладжванне курсаў для настаўнікаў з думкай аб паглыбленні імі ведаў у галіне мастацкай працы. У месяцы жніўні г. г. адбудуцца такія курсы (трохтыднёвыя) — драматычны і музычны. Жадаючыя прыняць удзел у гэтых курсах павінны даслаць у адрас Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства (Беласток, вул. Варшаўская, 11) — не пазней 1 чэрвеня — пісьмовыя заявы. (С. Я.)

«БЕЛАРУСКАЯ КАЛГАСНАЯ ПОЛЬКА». Чытай на стар. 3 Весткі з БССР.

* * *

Мне з кожным годам даражэй
Твае, вясна, дары-гасцінцы,
Здаровы хмель тваіх дражджэй —
У кожнай тоненькай сцяблінцы

Мне ўсё мацней карціць пачуць
Званочак срэбны ў паднябессі,
Прыпільнаваць, калі чуць-чуць
Пралеска выгляне на ўзлессі.

Я прагным сэрцам п'ю настой
Тваіх чаромхаў і баюся,
Што развітаюся з табой,
А ўдосталь так і не нап'юся.

НІЛ ГІЛЕВІЧ

За першынство ў сельгасвытворчасці

ЮЛЬЯН ПАЛУДНЯК

Кіраўнік бюро Ваяводскага саюза сялянскіх сельгаспадарчых калектываў у Беластоку.

З наступленнем вясны закончыўся гаспадарчы, 1960 г. у калектыўнай сельскай гаспадарцы. За гэты перыяд часу сям'я спулдзельцаў у Беластоцкім ваяводстве павялічылася на 70 новых членаў. Ужо гэты факт найлепш сведчыць аб растучым зацікаўленні сялян калектыўным гаспадараваннем

Мінулы год распачаў паступовы пераход супольнай гаспадаркі ад малавартаснай, спажывецкай да больш рацыянальнай, прамысловай прадукцыі. Найлепш гэта адлюстроўваецца на прыкладзе структуры пасеваў. У параўнанні да 1959 гаспадарчага года плошча пасеваў збожжавых паменшылася на 5,8 працэнта ў карысць прамысловых, кармавых і бабавых культур. Калектыўная гаспадарка і ў гэтай галіне ўжо апярэджвае аднаасобніцкую, бо на адзін гектар земляных угоддзяў прыпадае ў спулдзельнях на 8 працэнт менш збожжавых раслін чым у аднаасобнікаў і наадварот — кааператывы Беласточчыны сеюць больш ад сваіх аднаасобніцкіх суседзяў: прамысловых, бабавых і кармавых культур.

Дасягненні ў гэтай галіне не задавальняюць яшчэ кааператыўшчыкаў. Планы на бягучы гаспадарчы год прадбачваюць далейшы прагрэс у фарміраванні структуры пасеваў найбольш карыскай для сельскай гаспадаркі.

Паступовае абмежаванне плошчы пасеваў збожжавых культур не можа здзейсніцца за кошт змяншэння агульнай прадукцыі збожжа. Павінна тады пастаянна расці ўраджайнасць. Аб тым спулдзельцы не забываюць. Аб іх змаганні за ўраджайнасць гаворыць найлепш штогод растучае скарыстоўванне ўсялякага роду ўгнаенняў. На адзін гектар земляных угоддзяў спулдзельчае поле атрымала ў 1960 г. амаль па 147 кг. хімічна чыстых угнаенняў. У параўнанні з папярэднім годам гэта больш на 35 кг., а ў параўнанні з аднаасобнікамі больш на звыш 31 кг.

Глеба на Беласточчыне пераважна закісшая. Таму, каб штучнае ўгнаенне прыносіла

(Працяг на стар. 2)

ПАРТУГАЛІЯ — АПОШНЯЯ АПОРА КАЛАНІЯЛІЗМА

Некалькі дзён таму назад порт Лісабон пакінуў карабель «Вэра Круз» — блізня вядомага ўжо ў свой час карабля «Санта-Марыя». «Вэра Круз» павёз з сабою найбольшы з дагэтуляшніх транспарт войск і матэрыялаў у Анголу. Гэтыя войскі маюць спыніць паўстанне ў гэтай краіне. Транспарт налічваў звыш трох тысяч салдат. Агулам, апрача войск тэрытарыяльных, на тэрыторыі Анголы знаходзіцца ўжо амаль трынаццацітысячная партугальская армія, якая крывава распраўляецца з неграмі, жадаючымі стварыць уласную, незалежную дзяржаву.

Скупыя звесткі, якія даходзяць з Анголы, дазваляюць сцвердзіць, што барацьба на гэтай вялікай тэрыторыі пашыраецца. Па-сучаснаму аснашчаным і абучаным войскам паўстанцы супроцьстаўляюць сваю заўзятасць і мужаства. Рады паўстанцаў усцяж павялічваюцца.

Паўночная частка краіны, пачыная ад сталіцы Луанды, ахоплена ваеннымі падзеямі, а ўрадавае партугальскае агенцтва не можа не прызнаць, што народна - вызваленчая барацьба пашыраецца.

На тэрыторыі Анголы працягваюцца арышты і ліквідацыя паўстанцкіх груп, крывавыя расправы з людзьмі, якіх партугальскі рэжым лічыць «мяцежнікамі».

4 мая міністр замежных спраў Партугаліі, Нагуэйра, прызнаўся, што сітуацыя ў Анголе складаная і нішто не прадвяшчае яе паляпшэння.

Каб апраўдаць свае крывавыя дзеянні ў гэтай краіне, фашысцкія кіраўнікі Партугаліі намагаюцца знайсці тлумачэнне для сваіх пачынанняў. Вось, напрыклад, генерал Дэ-Самара-Піна сцвярджае, што Партугалія толькі таму выступіла супроць Анголы, што з'яўляецца хрысціянскай дзяржавай, якая вядзе барацьбу супроць камунізма, што хоча перашкодзіць камунізму ў яго пранікненні ў Афрыку і ў Атлантычны акіян.

Ужо не першы раз барацьбой з камунізмам апраўдвалі каланізатары пачынанні свайго рэакцыйнага ўрада. Трэба сумнявацца, ці таго роду тлумачэннямі Салазар здабудзе сабе схільнікаў.

Апошняя сесія ААН паказала, што Салазар і яму падобныя каланізатары дзейнічаюць паасобку, што супроць іх гуртуецца сусветнае грамадства, а ў іх ліку таксама людзі, якія знаходзяцца далёка ад камунізма.

Усе сімпатыі людзей знаходзяцца на баку змагаючыхся неграў у Анголе. Нягледзячы на тое, як будзе далей разгортвацца сітуацыя ў гэтай краіне, ці колькі яшчэ салдат вышле Партугалія ў Луанду — вынік ангольскай аперацыі прынясе Салазару поўнае паражэнне.

Эпоха каланіяльнай сістэмы набліжаецца да канца. Рэакцыйны, фашысцкі ўрад Салазара не можа быць выняткам, не можа ўжо больш заставацца апорай аджываючага каланіялізма.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Канцэрт

14 красавіка г. г. у памяшканні Варшаўскага аддзела БГКТ дэманстраваўся канцэрт з магнетафоннай плёнкі ў выкананні Беларускага дзяржаўнага аркестра народных інструментаў пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча мастацтва БССР Язэпа Жыновіча. З прэлекцыяй выступіў Віктар Швед.

Даклад

21 красавіка г. г. на чарговым пасяджэнні дыскусійнага клуба, існуючага пры Варшаўскім аддзеле БГКТ, Пятро Ластаўка выступіў з дакладам аб жыцці і творчым шляху беларускага паэта нашаніўскай пары, Гальяша Ляўковіча (Леўчыка). Паэт, Ляўковіч, якога асабіста ведаў дакладчык, пражываў у Варшаве і загінуў у часе нямецкай акупацыі.

Танцы

У апошні час у кожную нядзелю Варшаўскі аддзел БГКТ у сваім памяшканні наладжвае вечарыны пры музыцы з магнетафоннай плёнкі. Вечарыны карыстаюцца вялікім поспехам сярод беларускай моладзі, пражываючай у Варшаве. В. Ш.

У Сямяціцкім аддзеле

Нядаўна арганізаваны аддзел БГКТ на Сямяціцкі павет з сядзібай у Мілейчыцах развівае сваю дзейнасць. Яго інструктар, сябра Міхась Вішэнка, даязджае ў найбольш адлеглыя вёскі павета, дзе праводзіць гутаркі аб Таварыстве. Акрамя наладжання беларускіх гутарак у мілейчыцкім радыёвузле, якія вядзе настаўнік, сябра Анаталь Мартыновіч, ужо 6 гурткоў мастацкай самадзейнасці пачало актыўную працу. Затым арганізавана некалькі новых гурткоў БГКТ. Зараз у Сямяціцкім павеце існуе 15 гурткоў БГКТ, якія налічваюць 180 членаў.

У планах працы Сямяціцкага аддзела БГКТ важнае месца заняло папулярызаванне «Нівы». Гэта правільна, бо ў многіх вёсках Сямяціцкага павета беларускае насельніцтва не ведае яшчэ аб існаванні «Нівы». Нядаўна, напрыклад, я сустрэў жыхара вёскі Гарнова, які ўпершыню даведаўся аб «Ніве» і вельмі ўзрадаваўся, што зможа зрабіць падпіску на родны часопіс. Ён сказаў таксама, што скажа аб гэтым сваім суседзям. (мк)

За першынства ў сельгасвытворчасці

працяг са стар. 1

ўласцівыя карысці, неабходна праводзіць вапнаванне палёў. Яшчэ ў 1959 годзе вапнаванне прымяняла толькі адна Крывая, а ўжо ў наступным годзе правяло гэтае мерапрыемства аж 12 сельгаскалектываў.

На выніку доўга чакаць не прышлося. Найлепш паказвае гэта наступная зводка: (ураджайнасць падаецца ў цэнтнерах з 1 га.).

сельгаскультура	1958 г.	1959 г.	1960 г.	Плён у аднаасоб. гаспад. за 1960 г.
4 асноўныя збожжавыя культуры	10,8	12,8	14,4	12,9
бульба	121	138	161	1
цукровыя буракі	161	183	250	270

Прыведзеная зводка гаворыць сама за сябе. Праўда, спулдзельцы маюць меншы плён цукровых буракоў, але калі ўраджайнасць гэтай карыснай культуры будзе расці ў гэткім тэмпе, як дагэтуль (67 цэнтнеры ўзростаў на 1 гектар на працягу трох год), можна спадзявацца, што аднаасобнікі застануцца далёка за спулдзельцамі. Зрэшты і зараз кааператывы, якія маюць ужо вопыт у вырошчванні цукровых буракоў, атрымоўваюць плёны значна вышэйшыя ад сярэдняй ваяводскай для гэтай расліны. Для прыкладу: спулдзельня ў Крывой за мінулы год мела 320 цэнтнераў на 1 гектар, Старае Корніна — 318 і Дэрожкі — 295.

У звыш 50 прац. усіх кааператываў плён збожжавых перавышае не толькі ўраджайнасць у аднаасобнікаў, але і сярэднюю за 1960 г. для ўсіх спулдзельняў. Плён у іх складае ад 15 да 19 цэнтнераў на 1 гектар.

Кааператывы Беласточчыны авечак маюць больш (на амаль 12 шт.), свіней столькі ж сама, але кароў на 100 га земляных угоддзяў крыху менш ад аднаасобнікаў. Таму павялічэнне спулдзельчага статка — гэта зараз першая праблема. Пацяшальным з'яўляецца факт, што змяншаецца колькасць коней на 100 гектараў земляных угоддзяў. У 1960 г. было іх ледзь 6 штук, калі ў аднаасобнікаў аж — 15 штук. Гэта вельмі добрая з'ява. Сведчыць яна аб паспяховай механізацыі ўсёй сельгасвытворчасці ў кааператывах.

Усе намаганні, аб якіх гаварылася, маюць непасрэдны ўплыў на рост спулдзельчага даходу. Спулдзельцы жывуць штораз лепш і штораз больш сваіх капіталаў укладаюць у інвестыцыі, павялічваючы гэткім чынам вартасць свайго маёнтку.

Гэтым аднак нельга здавальняцца. Галоўнай задачай, якая ставіцца перад супольнай гаспадаркай Беласточчыны, з'яўляецца зараз заваяванне першынства ва ўсіх галінах сельскай гаспадаркі. Перш за ўсё трэба хутка павялічыць жывёлагадоўлю, вытворчасць мяса і малака. Да супольнай гаспадаркі трэба ўводзіць спецыялізацыю. Нельга дапусціць, каб кожная спулдзельня была ўніверсальнай. Кожная павінна мець свой уласны, найбольш карысны пры яе натуральных умовах, напрамак развіцця, накіраваны на спецыялістычную вытворчасць.

Прадукцыя ў кааператывах павінна абапірацца на найбольш сучасных метадах апрацоўкі зямлі і быць прыкладам добрага гаспадаравання. Тады яшчэ хутчэй расці будзе спулдзельчая сям'я на Беласточчыне.

Кузняцоў забівае галоўнага суддзю Украіны, оберфюрэра СС Альфрэда Функа.

СУМ КУЗНЯЦОВА

Чырвоная Армія разгортвала імклівае наступленне. 6 лістапада 1943 года войскамі 1-га Украінскага фронта быў вызвалены Кіеў, а ўжо на пачатку снежня нашы танкі з'явіліся на вуліцах Жытоміра.

Гітлераўцы ў надзеі замацавацца то на адным, то на другім рубяжы, перакідвалі свае войскі з аднаго ўчастка фронта на другі; нашым заданнем было ўлаўліваць гэтыя рухі і своечасова паведамляць аб іх у Маскву. Колькі работы для Кузняцова, Шаўчука, Струцінскага! І не толькі разведка, але і актыўныя дзеянні даручаны нашым таварышам: усімі сродкамі сеяць паніку ў шэрагах акупантаў, перашкаджаць у падрыхтоўцы абароны. На дапамогу ровенцам мы накіравалі некалькі груп нашых баявікоў. Цяпер бы ўсяму атраду быць недзе паблізу ад горада.

Але і тут мы не сядзелі без справы. Штодзённа групы партызан расходзіліся па вёсках. Яны вялі гутаркі з мясцовымі жыхарамі, раздавалі ім лістоўкі, праводзілі разведку.

Гітлераўцы ведалі, дзе мы знаходзімся і з імі амаль штодзённа вялі мы сутычкі.

Кузняцоў быў у змрочным настроі. Ён не ведаў нічога аб Валі. Пасля ўкрадзення Ільгена і забойства Функа былі ўсе падставы за яе непакоіцца.

Неўзабаве я даведаўся яшчэ аб адной прычыне яго суму.

— Вы чулі — Бярдычаў! — крыкнуў ён мне аднойчы.

Бярдычаў нашы ўзялі напярэдадні.

— Разумееце, што атрымліваецца, — загаварыў Кузняцоў заклапочана. — Чым лепш нашы іх б'юць, тым менш застаецца ў мяне надзеі дабрацца да Коха! Ён і раней лічыў за лепшае сядзець у Кенігсбергу, а цяпер зусім не пакажа да нас носа...

НАДЗВЫЧАЙНЫЯ ПАВЕДАМЛЕННІ

З гэтымі словамі ён дастаў з кішэні дзве газеты і падаў іх мне. Гэта былі нумары «Праўды» за васемнаццатае і дзевятнаццатае снежня. У абоіх нумарах былі паведамленні, якія прадстаўлялі для нас нязвычайную цікавасць. Мільёны людзей ва ўсім свеце прачыталі гэтыя кароткія тэлеграфныя паведамленні. Ад гэтай думкі забівала дух.

«Стакгольм. 17 снежня (ТАСС). Нямецка-фашысцкая газета «Мінскер цейтунг» паведаміла, што на днях у сваім службовым кабінеце быў забіты адзін з гітлераўскіх галавароў у горадзе Роўна — оберфюрэр СС Альфрэд Функ».

Другое паведамленне, за дзевятнаццатае снежня, гаварыла:

Заява Рузвельта на прэс-канферэнцыі

«Лондан, 17 снежня (ТАСС). Паводле паведамлення вашынгтонскага карэспандэнта агенцтва Рэйтэр, прэзідэнт Рузвельт на прэс-канферэнцыі паведаміў, што ён затрымаўся ў рускім пасольстве ўТэгеране, а не ў амерыканскім, таму што Сталін даведаўся аб германскім загаворы.

Маршал Сталін, дадаў Рузвельт, паведаміў, што, магчыма, будзе арганізаваны загавор на жыццё ўсіх удзельнікаў канферэнцыі. Ён прасіў прэзідэнта Рузвельта затрымацца ў савецкім пасольстве, з тым каб пазбегнуць паездак па горадзе. Чэрчыль знаходзіўся ў брытанскім пасольстве, якое ўпрытык прылягала да савецкага пасольства. Прэзідэнт заявіў, што навокал Тэгерана знаходзілася, магчыма, сотня германскіх шпіёнаў. Для немцаў было б даволі выгадней справай, дадаў Рузвельт, калі б яны маглі расправіцца з маршалам Сталінам, Чэрчылем і са мною ў той час, калі мы праязджалі б па вуліцах Тэгерана.

Савецкае і амерыканскае пасольствы аддалены адно ад другога адлегласцю прыкладна ў паўтара кіламетраў»...

ОРДЭНЫ І МЕДАЛІ

Не магло быць сумнення, што гітлераўскія агенты, аб якіх гаварылася ў тэлеграме, у тым ліку, зразумела, і Фон Ортэль, які занімаў сярод іх не апошняе месца, своечасова знойдзены і абясшкоджаны.

Мікалай Струцінскі

— Віншую вас, Мікалай Іванавіч!

— Ну, я-то, магчыма, тут і ні пры чым, — адказаў Кузняцоў. — Тут, трэба меркаваць, дзесяткі людзей папрацавалі... Зрэшты, я-то, бадай, адзін з іх. Прыемна ведаць, што і твая праца пашла на карысць...

Праз нядзелю быў атрыманы дазвол на пераход у раён Роўна ўсяго атрада.

На адным з прывалаў Ліда Шэрстнёва падала мне радыёграму з Масквы. Камандванне віншавала нас з поспехамі і паведамляла, што Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета ўзнагароджана ордэнамі і меда-

ВЕСТКІ з БССР

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ НАРОДНЫ АНСАМБЛЬ ПЕСНІ І ТАНЦА

Вакальны актэт Ансамбля.

Беларускі Дзяржаўны народны ансамбль песні і танца з'яўляецца адным з найбольш папулярных калектываў рэспублікі. Гэтую папулярнасць артысты здабылі ў глядачоў многіх саюзных рэспублік і гарадоў Савецкага Саюза, усюды, дзе выступалі на гастролях.

Калі паглядзець на карту гастрольных паездак Ансамбля, дык можна пабачыць, што сінімі стрэлкамі праведзены маршруты паездак, а чырвоным алавікам падкрэслены гарады і вёскі, дзе выступалі артысты. Дык вось, сінія стрэлкі скрэслілі ўсю краіну — Украіна, Малдавія, Урал, Грузія, Латвія, Азербайджан, Крым... і перарэзалі яе мяжы. А чырвоным алавікам падкрэслены Варшава, Ленінград, Бухарэст і Масква.

*

Вякамі ў народзе складалася музыка, складваліся словы да яе. І песня пачала жыць. Толькі не ляцела яна над палямі і лясамі быстрай птушкай, а скромна жыла ў тым месцы, дзе нарадзілася. Памешчыкі пагарджалі народнай песняй. Толькі пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ярка расквітнела народнае мастацтва і свабодная беларуская песня, выляцеўшы са свайго гнязда, памчалася па ўсёй краіне, зачаравала слухачоў.

Харавая група Ансамбля.

Вялікая тут заслуга беларускіх кампазітараў і паэтаў, музыкантаў і выканаўцаў, кіраўнікоў песенных калектываў. Адным з іх і з'яўляецца мастацкі кіраўнік Беларускага Дзяржаўнага народнага ансамбля песні і танца, народны артыст Беларускай ССР Генадзій Іванавіч Цітовіч.

Да гэтага часу гэты ўмудроны жыццёвым вопытам чалавек не перастае здзіўляцца меладычнасцю і хараством народнага песеннага фальклору. Г. Цітовіч няспынна збірае і запісвае яго ўжо звыш чвэрці века. І многія з трох тысяч запісаных ім твораў гучаць у выкананні народнага Ансамбля песні і танца. Яны сталі ўласнасцю краіны, спяваюцца за яе межамі.

Народны ансамбль не толькі папулярызатар старога беларускага мастацтва. Ён творца но-

(Працяг на стар. 4)

ФАЛЬКЛОР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

ЯК ПАНА ВІНШАВАЛІ

(Народная гумарэска з Бельскага павета)

Было гэта даўно, яшчэ пры паншчыне. Сабраліся сяляне ўсёй вёскай на выгане і пачалі раіцца, як бы найлепш павіншаваць свайго пана ў першы дзень вялікадня.

Сымон Варона раіў сабраць з усяго сяла па капейцы з галавы і набыць кадобчык мёду ліпавага. Пан, бачыце, салодкія падарункі вельмі любіць. Язэп Сушка ягня яравае пану паднесці ад усяе вёскі нагаворваў. Іншыя крычалі завесці леташняга баранчыка, але справа стала на ягняці. Хведар Дзіндзік даводзіў грамадзе, што, хоч ні хоч, а рэшата яек для пана выбраць з вёскі трэба. Уоць і бурчэлі некаторыя, што ўсяго гэтага замнога, але іншыя сказалі, што вось пан ласкавейшым вокам на вёску гляне і на сервітут быдла пасціся пусціць. Сказана — зроблена.

Ідуць днём вялікодным сяляне на панскі двор і раяцца, як маюць віншаваць пана. Першы меў гаварыць Сымон Варона, са святам пана павіншаваць. Хведар Дзіндзік меў дадаць: «з усёю сям'ёю», а Язэпу Сушку засталося крыкнуць: «і з усёю панскаю фаміліяю».

Зайшлі яны на панскі двор і на ганак узабраліся. Вядома, панскія парогі вельмі высокія на мужыковы ногі. Пераступаючы парог, Сымон Варона лапцем за парог зачапіўся і пакаціўся ў панскія пакоі разам з рэшатам яек.

— А бадай ты прапаў! — выгукнуў ён са злосці.

Хведар Дзіндзік трымаўся свайго слова і кажа:

— І з усёю сям'ёю!

— І з усёю панскаю фаміліяю! — ужо з сяней крыкнуў Язэп Сушка.

Кулём ляцелі няўдачныя віншавальнікі з панскага ганку, калі пан пачаў дзякаваць за іх шчырае слова.

Вось з таго часу і пайшла ў нашым баку прыказка: пана віншуй, ды на парогі аглядайся!

Апрацаваў Алесь Чабор.

лямі Савецкага Саюза ля ста пяцідзесяці партызан нашага атрада. Ордэнам Леніна былі ўзнагароджаны Кузняцоў, Мікалай Струцінскі, Ян Камінскі і я.

ХАЙЛЬ, ГАДЫ!

У сярэдзіне снежня імперскі камісар Украіны, Эрых Кох, аддаў загад аб эвакуацыі нямецкіх устаноў. Загад Коха аказаўся крыху спозненым. Да таго часу горад Роўна прадстаўляў сабою карціну агульнай уцечкі.

Кузняцоў пісаў аб узмоцніўшымся ў Роўна тэроры. З усходу прыбывалі ў аграмадным ліку гестапоўцы і жандары. Штодзённа адбываліся арышты. У ліку арыштаваных быў і наш падпольшчык, Казімір Дамброўскі.

У смяртэльную небяспеку трапіў Коля Струцінскі. Заўсёды пільны, строгі канспіратар, ён быў усё-такі выслежаны.

Струцінскі прышоў на адну з сваіх явак. Праз чвэрць гадзіны ён пачуў, як за вокнамі спынілася машына. Затым раздаўся моцны стук у дзверы.

— Ідзі ў другі пакой! — сказаў Колі гаспадар кватэры.

Струцінскі скрыўся за дзвярыма.

— Дзе ён? — трасучы зброяй, крычалі ўварваўшыся гестапоўцы.

—Хто?

— Не прытварайся! — і гестаповец замахнуўся на гаспадара рэвальверам. Але ў той жа момант у дзвярах з'явіўся Струцінскі і двюма выстраламі палажыў няпрошаных гасцей.

Струцінскі і гаспадар кватэры выскачылі на лесвіцу. З пляцоўкі другога паверха яны ўбачылі, што ў кузаве грузавіка, які стаяў ля будынка, знаходзяцца жандары.

— Хайль, гады! — крыкнуў Струцінскі і адкрыў па іх агонь.

Жандары пачалі скакаць з машыны, збіваючы адзін другога з ног. Тымчасам Струцінскі і гаспадар кватэры зніклі.

Такія былі абставіны ў горадзе. З кожным днём яны рабіліся яшчэ больш цяжкімі. З кожным днём усё большая небяспека чакала нашых людзей.

Ровенскія таварышы ведалі, што ў любы момант яны могуць пайсці ў атрад. Але ніхто з іх не хацеў карыстаць гэтай магчымасцю.

Трэба было наладзіць акупантам «належныя» провады.

Гітлераўцам не заставалася нічога, як уцякаць без аглядкі. За машыну да Львова плацілі па пятнаццаць тысяч марак. Але і за гэтыя шалёныя грошы нялёгка было яе знайсці. Струцінскі ў шматлікіх гаражах меў сваіх людзей і даў ім заданне любымі сродкамі затрымліваць машыны.

Заставалася чыгунка. Фельджандары ачапілі вакзал. Першы клас «улады» адвялі выключна для старшых афіцэраў і генералаў. Трапіць у вакзальны будынак можна было толькі па спецыяльнаму пропуску. А Шаўчук і другі партызанцкі разведчык, Буднік, пропуска не мелі. Тым няменш яны хацелі ў чым бы то ні стала апынінцца на вакзале. У іх абоіх быў адзін чамадан, невялікі, але цяжкі.

— Пропуск! — затрымаў іх пры ўваходзе жандар.

Давялося адыйсці.

— Так нічога не выйдзе, — сказаў Шаўчук. — Трэба знайсці спадарожніка.

ПРОВАДЫ

Пад вечар Шаўчук ехаў да вакзала на фаетоне. Буднік сядзеў за фурмана. Ехаць трэба было памалу, паколькі вакзальная вуліца была забіта гітлераўцамі. Шаўчук уважліва прыглядваўся, падшукваючы «спадарожніка».

Нарэшце ён убачыў, як, выбіваючыся з сілы, пад цяжарам двух вялікіх чамаданаў цягнуўся фашысцкі падпалкоўнік.

— Пане афіцэр! — пачціва адазваўся да гітлераўца Шаўчук. — На вакзал?

— Вокзаль, — пацвердзіў падпалкоўнік.

— Ну ты, памажы! — крыкнуў Шаўчук на «фурмана».

Той выскачыў, паставіў на фаетон чамадан, паслужліва падсадзіў самога афіцэра і рушыў наперад.

— Спасібо, спасібо! — мармытаў падпалкоўнік.

Як толькі пад'ехалі да вакзала, Шаўчук і Буднік, не даўшы свайму пасажыру апамятацца, падхапілі яго чамаданы, а таксама і свой.

— Не турбуйцеся, пане афіцэр, мы паможам.

— Пропуск! — патрабаваў жандар.

— Са мною, са мною, — адхіліў яго падпалкоўнік.

Шаўчук з Буднікам увайшлі ў першы клас, з цяжкасцю знашлі месца, куды паставіць багаж падпалкоўніка. З цяжкасцю знайшлі яго і для свайго чамадана.

— Да пабачэння пане афіцэр! — весела крыкнуў Шаўчук. — Шчаслівай дарогі!

Шаўчук і Буднік неўзабаве былі ў адной з кватэр. З яе вокан добра быў відны вакзал. Сеўшы ля акна, яны чакалі, калі зробіць сваё трыццацікілаграмовая толавая міна, умантаваная ў чамадан партызанцкім майстрам, гішпанцам Рывасам.

Узрыў адбыўся ў дзве гадзіны ночы.

Рухнула сцяна першага класа, правалілася столь, прыдушыўшы каля сотні афіцэраў разам з іх фраў і чамаданамі.

Раніцай у горадзе ўсе гаварылі аб узрыве на вакзале. Гітлераўцы прышлі ў перапалох.

І вось сярод белага дня раздаецца новы ўзрыў у цэнтры горада. Шаўчук узарваў ортскамендатуру. А вечарам ён жа кінуў гранату ў афіцэрскую сталоўку.

(Працяг за тыдзень)

ПЕРШАМАЙСКІЯ ЧЫНЫ ШКОЛЬНАЙ МОЛАДЗІ

Першамайскае свята мінула, але не бясследна. Ва ўсіх кутках краіны відавочны сляды масавых абавязацельстваў. Яны розныя. Але ўсе з гонарам выконваліся, а доўгатэрміновыя — праўцягваюцца.

Па ініцыятыве настаўнікаў многа абавязацельстваў падымала школьная моладзь. Падамо хаця б некалькі прыкладаў.

Каля мясцовасці Крыніца, у Беластоцкім павеце, існавала 30 гектараў няўгоддзяў, прыгодных толькі на пасадку леса. Дырэкцыя Агульнаадукацыйнага ліцэя і пачатковай школы ў Міхалове выступіла з ініцыятывай залясення гэтых няўгоддзяў. Ініцыятыву сваёй дырэкцыі горача ўспрынялі вучні ліцэя і пачатковай школы, якія паднялі І-майскае абавязацельства — на 30-ці гектарах няўгоддзяў каля Крыніцы пасадзіць лес. 17 красавіка вучні пасадзілі першыя саджанцы. З дапамогай вучням прыйшлі рабочыя Тэкстыльнага прадпрыемства імя Сержана ў Міхалове. Вучні пасадзілі саджанцы на плошчы звыш 20-ці гектараў а таксама 200 штук дрэўцаў на вуліцах свайго мястэчка. На сваім школьным пляцу вучні пасадзілі 100 карчоў лістоўніцы.

Не адстала ад сваіх сяброў і моладзь Прафесіянальнай школы механізацыі сельскай гаспадаркі ў Міхалове. На плошчы ў 0,35 гектара яна абсталявала школку саджанцаў лісцяных дрэў. Вучні гэтай школы абавязаліся таксама апекавацца школкай, пакуль саджанцы з яе будуць надавацца на абсадку вуліц.

Цікавае І-майскае абавязацельства паднялі землеробы ПГР у Гераніхове, а менавіта — на полі плошчай у 8 га сабраць камені. Абавязацельства выканана. Шмат пры гэтым дапамаглі землеробам вучні мясцовай пачатковай школы. Вучні не паскупілі працы і пры ўпрыгожванні пляцу сваёй школы. Апрача ачысткі, яны абсадзілі свой пляц карчыкамі ружаў.

А вось абавязацельства вучняў пачатковай школы ў Шымках. Яны ачысцілі звонку сцены сваёй школы. Гэта падрыхтоўка пад новае бяленне. Не засталіся таксама ў даўгу і перад зялёнай вясною. Яны пасадзілі 200 карчоў лістоўніцы на гасцінцы, што вядзе ў Ялоўку.

(МК)

ПАД ЛЯЖАЧЫ КАМЕНЬ ВАДА НЕ ПАЦЯЧЭ

(Працяг са стар. 1)

У ваколіцах Дубровы праводзіцца пабудову чыгункі.

— Восенню, — кажа загадчык пабудовы чыгункі, інж. Чэслаў Малэцкі, — будзе нам патрэбна вялікая колькасць крышанага каменя да пракладкі паміж шпаламі. Калі не ўдасца тут на месцы арганізаваць прадпрыемства апрацоўкі каменняў, што было б вельмі карысна, дык вымушаны будзем прывозіць крышаныя камені з Вроцлава. А гэта ж будуць агромныя кошты.

— На маю думку, — кажа першы сакратар Павятовага камітэта ПАРП у Дуброве, Мікола Карпюк, — нам неабходна арганізаваць прадпрыемства апрацоўкі каменняў. Сама ж Дуброва, як павятовы цэнтр, усё больш развіваецца. Тут жа будуць будавацца ўсё новыя дамы, цэлыя вуліцы. А для гэтага ўсяго будзе неабходны камень. Далей, у нас на Дуброўшчыне зусім мала шасейных дарог. Прыйдзецца будаваць новыя дарогі. Для гэтага ізноў неабходны камень.

— Дык чаго ж вы чакаеце? — спытаў я.

— Дзеля гэтага, — адказаў сакратар, — нам неабходны машыны, а перш за ўсё крышаркі. Менавіта ў гэтай справе мы вялі размовы з дырэктарам прадпрыемства механізаваных чыгуначных работ у Варшаве. На жаль, дырэктар адказаў нам, што пакуль не можа абяцаць нам атрыманне такіх машын. На гэтым справа закончылася. Давядзецца адкладваць гэтае мерапрыемства надалей.

На маю думку, нельга гэтага адкладаць надалей. Тут жа справа не толькі ў машынах. Іх можна атрымаць пазней. Але звозку каменняў і адначасовую ачыстку палёў ужо цяпер можна і трэба распачаць. Ад гэтага будзе толькі карысць сялянам, бо пры ачыстцы палёў адначасова можна шырэй прымяніць механізацыю апрацоўкі зямлі і атрымоўваць лепшыя ўраджаі.

І яшчэ адна справа. На Дуброўшчыне мне неаднойчы даводзілася чуць, што не вельмі сяляне хочуць ачышчаць сваіх палёў з каменя, бо, як некаторыя кажуць, разам з ачысткай, улады ім падымуць клас зямлі, а гэта азначае павелічэнне дарыхтовак і зямельных падаткаў. Мне здаецца, што менавіта ад перакананння сялян у няправільнасці такіх меркаванняў трэба кранчыць з месца гэтую, як я б назваў яе, «каменную справу».

Нядаўна насельніцтва Дуброўшчыны выбрала новаг гаспадара — Павятовую раду нарадовую. Вельмі было б дарэчы, каб новы гаспадар сапраўды па-гаспадарску падыйшоў да гэтай справы і неадкладаючы яе надалей, распачаў ачыстку палёў.

Адна з мудрэйшых народных паговарак кажа, што: «пад ляжачы камень, вада не пацячэ». Словы гэтай паговаркі вельмі ж трапна адносяцца да Дуброўскага павета.

В. БАРШЧЭЎСКІ

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ НАРОДНЫ АНСАМБЛЬ ПЕСНІ І ТАНЦА

працяг са стар. 3

вых беларускіх песень і танцаў. Супрацоўнічаючы з кампазітарамі, М. Аладавым, Д. Лукасам, Ул. Алоўнікавым, П. Падкавыравым і другімі, Ансамбль стварыў шмат арыгінальных песень і танцаў. Зараз у рэпертуары Ансамбля звыш 200 песень і 30 танцаў. Нямалае месца сярод іх займаюць творы самадзейных кампазітараў.

...Мінск. Плошча Парыжскай Камуны. Тут, у памяшканні Беларускага Дзяржаўнага Вялікага тэатра оперы і балета, як кажуць, знаходзіцца штаб Ансамбля. У кабінеце Г. Цітовіча амаль зусім ціха. Справа ледзь чуваць гукі харавога спеву, з-за сцены, злева, даходзіць энергічны пошчак. Адбываюцца рэпетыцыі. Г. Цітовіч вымае гадзіннік, кладзе яго на стол.

— Магу прысвяціць 50 хвілін. Сёння мы едзем на вялікія гастролі па Расійскай Савецкай Федэратыўнай Сацыялістычнай Рэспубліцы. Пачнем ад Ленінграда, а далей у Перм, Свярдлоўск і Уфу, праз Саратаў, Варонеж у Мінск.

— Дык яшчэ працягваецца рэпетыцыі, — кажу.

— Так. Аднак праз 50 хвілін скончым і будзем збірацца ў дарогу.

Вось, што расказаў мастацкі кіраўнік народнага Ансамбля.

— Наш калектыў быў створаны ў верасні 1952 года. У яго склад увайшлі самыя таленавітыя ўдзельнікі самадзейных калектываў.

Імі ж папаўняецца Ансамбль і ў апошнія гады. Выбралі мы каля 80 чалавек, выслухаўшы звыш 2-х тысяч — так многа было жадаючых паступіць у калектыў. Зараз наш Ансамбль налічвае 45 спевакоў, 24 танцоры і 11 музыкантаў.

Праз два месяцы адбыўся першы канцэрт. Ад гэтага часу ўсе нашыя выступленні, іх было каля двух тысяч, карыстаюцца поспехам у слухачоў. Нашыя канцэрты пабачыла каля паўтара мільёна чалавек.

Затым Г. Цітовіч запрасіў мяне паглядзець рэпетыцыю. У адным з памяшканняў знаходзіліся харысткі. Яны вывучалі народную песню «Закацiся, яснае сонейка» (апрацоўка К. Паплаўскага). Пасля перайшлі да песні «У нашым сяле вяселле будзе» (апрацоўка А. Туранкова).

У той жа самы час танцоры адшліфоўвалі беларускі народны танец «Мяцеліца» (пастаноўка П. Акуленка, музычнае афармленне Ул. Алоўнікава і К. Паплаўскага).

...Рэпетыцыі скончыліся. Пачыналася падрыхтоўка да выезду.

— Што везеце ў Расійскую Федэрацыю?

— Шмат песень і танцаў. Народныя песні: «Насупраць млына», «Закацiся, яснае сонейка», «Чобаты», «Ой, на дварэ белы дзень», «У нашым сяле вяселле будзе», «Сярожа», «Што ў садзе песціца», «Навоселле вараб'я», «Ідуць, ідуць ударнікі»; танцы: «Лявоніха», «Мяцеліца», Гуцульскі танец, Беларуская калгасная полька і г. д.

У гарадах і вёсках Расійскай Федэрацыі думаем даць 50 канцэртаў, а ў красавіку паедзем на гастролі ў Венгерскую Народную Рэспубліку.

...Зборы закончаны. На вакзале артыстаў чакаюць 2 вагоны. Вось так жывуць удзельнікі народнага Ансамбля песні і танца — палову жыцця на колах. Сёння тут, а заўтра там. Аднак затое як яны гордыя тым, што вось ужо амаль 9 год даносяць да слухачоў і гледачоў яркае мастацтва беларускага народа — нацыянальнае па форме і сацыялістычнае па змесце.

І. КАШЧЭЯЎ

З жыцця вёскі

ПАЛЯПШЭННІ Ў МЯКІШАХ

Дзень 2 сакавіка — гэта асаблівы быў дзень у жыцці вёскі Мякішы, на Бельшчыне. У гэты дзень першы раз у хатах засвяціліся электрычныя лямпачкі.

— Электрычнае святло, — сцвярджае Кастусь Астапчук, — прычыніцца значна да падняцця на вышэйшы ўзровень культуры штодзённага жыцця нашай вёскі. Ёсць ужо магчымасць карыстацца электрычным прасам, пліткай, радыёпрыёмнікам. Некаторыя гаспадары думаюць ужо аб абсталяванні крайзэр, а гаспадыні аб пакупцы сціральных машын.

У Мякішах зроблена яшчэ адна вельмі карысная справа. Два гады таму назад на 66 га сенажацяў і пасбішч была праведзена меліярацыя. Сенажаці зараз даюць добрыя ўраджаі, а на пасбішчах ужо не гразнуць каровы. **М. Х.**

Гуртох чытання

Мясцовы бібліятэкар у Крынках, на Сакольшчыне, Анна Сенька, арганізавала гурток чытання. У панядзелкі і пятніцы ў 18 гадзін прыходзіць моладзь і распачынаюцца заняткі. На іх абмяркоўваюцца творы класікаў польскай літаратуры, а пасля пішуцца сачыненні. Нядаўна разам абмяркоўваўся твор «Шэрая доля» Э. Ажэшка.

На гэтых занятках моладзь вывучыла таксама практычных спраў, а менавіта, як трэба напісаць заяву ў тую ці іншую ўстанову, як пісаць лісты і г. д. Апрача таго час ад часу арганізуюцца тут і даклады на розныя тэмы. У канцы красавіка быў арганізаваны даклад аб шкоднасці алкаголю для арганізма чалавека.

Калі разыходзіцца аб чытачоў, дык бібліятэка ў Крынках мае іх звыш 250. Кніжак бібліятэчны фонд налічвае блізка 5 000 тамоў і ў гэтым 145 тамоў беларускіх. **М. Х.**

Самадзейнікі Локніцы

Няма такіх вёсак у нас, дзе б іх жыхары не любілі вясёлую песню ці віхурысты танец. Але не ў кожнай вёсцы існуе самадзейны мастацкі калектыў. Пераважна таму, што няма каму гэтым заняцца, што не хапае арганізатара.

У многіх вёсках на Беласточчыне гэтымі арганізатарамі самадзейнага мастацкага руху з'яўляюцца настаўнікі. У Локніцы, на Бельшчыне, да гэтай працы ўключыліся настаўнікі, а перш за ўсё Марыя Дземянюк і Ніна Свентахоўская. Арганізавалі яны драматычны і харавы гурткі. Нядаўна жыхары Локніцы захапляліся выступленнямі сваёй моладзі з п'есамі «Мікітаў лапаць» і «Боты». У гэтых пастаноўках настаўніцы Марыя Дземянюк і Ніна Свентахоўская таксама бралі ўдзел. Усім спадабаўся харавы гурток. На падкрэсленне заслугоўвае салістка Люба Паўлючук, якая атрымала многа воплескаў ад сваіх аднавяскоўцаў.

М. Х.

ЖАНЧЫНА ВУЧЫЦЬ ГАСПАДАРЫЦЬ ПА-НОВАМУ

Называецца Данута Місевіч — родам з вёскі Сакалда, у Сакольскім. Ёй 24 гады. Працуе ў Сакольскім як аграном. Абслугоўвае тэрыторыю ў 25 вёсак.

— Чаму так многа? — пытаю.

— Недахоп аграномаў, — адказвае Данута.

Недахоп аграномаў на вёсцы. А моладзь не надта ахвотна вывучае гэтую спецыяльнасць, а калі нават скончыць школу, часта ўсімі спосабамі стараецца не пайсці на вёску, дзе магла б рабіць рэвалюцыю ў нашым дагэтуляшнім гаспадаранні. Але гэта так між іншым. Вернемся да Дануты, дзяўчыны, якая ў меру сваіх сіл і здольнасцей стараецца рэвалюцыянізаваць Сакольскую, яшчэ даволі адсталую, гаспадарку.

Данута разумее, што Сакольшчына — цяжкі раён для агранома. Зямля слабая, ды яшчэ пераважна ў палосках, якія з'яўляюцца куляй у нагі ва ўвядзенні новых метадаў гаспадарання. Яна і сцвярджае, што гаспадары не надта горнуцца да ўказанняў агранома (новае родзіцца ў цяжкім змаганні). А ўсё ж такі раяцца людзі жанчыны - агранома. Пытаюць яе аб розных справах. Пры мне адзін чалавек звярнуўся да яе ў справе атрымання штучных угнаенняў. Бо вясковы агранам часта павінен і ўпартасцю дамагацца ў павеце прызнання большай колькасці штучных угнаенняў. Да ўгнаенняў людзі ўжо набралі даверу.

Жанчына - агранам займаецца і абучэннем гаспадароў. За мінулую зіму ва ўсіх сваіх 25 вёсках правяла 30 гутарак на розныя тэмы сельскай гаспадаркі: аб угнойванні глебы, аб насенніцтве, аб кашавай базе з падкрэсленнем акаповых раслін, аб значэнні і вырошчванні кукурузы.

Людзі прыходзілі і слухалі, — гаворыць Данута, але яе жаданне, каб людзі з большым даверам адносіліся да ўсяго, што яна прапагуе, каб ахвотней сельскагаспадарчую тэорыю ўводзілі ў практыку.

Добрую форму для гэтага застасавала з паказовымі палеткамі.

Нішто так не пераконвае, як тое, што чалавек убачыць на ўласныя вочы. вл.

У ГАЙНАЎСКІМ ЛІЦЭІ

Нядаўна адбылася канферэнцыя настаўнікаў секцыі беларускай мовы пры павятовым метадычным аб'яднанні ў Гайнаўцы. Узначальвала яе інструктар гэтага аб'яднання настаўніца Ніна Вішнеўская. У канферэнцыі прымала ўдзел 30 настаўнікаў - выкладчыкаў беларускай мовы ў падставовых школах, а таксама сакратар ГП БГКТ мгр Уладзімір Юзвюк. Трэба адзначыць, што падобныя канферэнцыі заўсёды творчыя, вельмі карысныя. Ужо пасівеўшыя настаўнікі супольна з тымі, якія нядаўна пачалі працаваць у школе, дзеляцца сваім вопытам, дасягненнямі і педагагічным майстэрствам. Адным з пунктаў праграмы гэтай канферэнцыі была тэма «Барацьба за паспяховасць вучняў у вывучанні імі беларускай мовы». Гэта вельмі важная тэма не толькі таму, што яна закранае такія справы, як педагагічны такт настаўніка, эфектыўнасць метадаў уздзеяння на вучняў, неабходнасць накаплівання ацэнак і г. д., але і таму, што на ўроках беларускай мовы прышчапляецца любоў да роднай мовы, літаратуры і культуры.

*

Вельмі прыемна было ўдзельнікам канферэнцыі пабыць на вечарынцы, спалучанай з мастацкай часткай, якая была арганізавана X класам.

Самадзейнікі X класа захапілі сваімі выступленнямі ўсіх прысутных гасцей. Дэкламацыя, выступленні харавой групы і паасобных салістаў, драматычная частка — усё выконвалася на высокім мастацкім узроўні. На спецыяльнае падкрэсленне заслугоўвае Пётр Семянюк, які выступаў і як дэкламатар і як саліст.

Мастацкая частка пераканаўча паказала, што сярод яе выканаўцаў ёсць таленавітая моладзь. І гэтыя таленты ўмее развіваць мастацкі кіраўнік ліцэя — Міраслаў Кадзевіч. М. Х.

Семінар аб беларускай праблематыцы

25. IV., у будынку Галоўнага праўлення нашага Таварыства адбыўся павятовы нацыянальны семінар, прысвечаны пытанням культурна-асветнай дзейнасці сярод беларускага насельніцтва Беластоцкага павета. Арганізатарам семінара быў Інспектарат асветы на Беластоцкі павет

Прысутныя на семінары настаўнікі, бібліятэкары і дзеячы БГКТ абмяркоўвалі вынікі праведзенай працы за мінулы асенне - зімовы сезон. Між тым прааналізавана справы будовы святліц у Зубках, Грыбаўцах, Дарожках, Кур'янах і дома культуры ў Гарадку.

У сувязі з Днямі асветы, кніжкі і друку вырашана ўзмоцніць культурна - асветную дзейнасць. Будуць наладжаны выстаўкі беларускай літаратуры, аформлены спецыяльныя насценгазеты на беларускай мове і заклікі, а таксама запланавана правесці сустрэчы з мясцовымі беларускімі паэтамі. Інспектарат асветы зробіць аналіз кваліфікацый настаўнікаў, навучаючых беларускую мову ў школах.

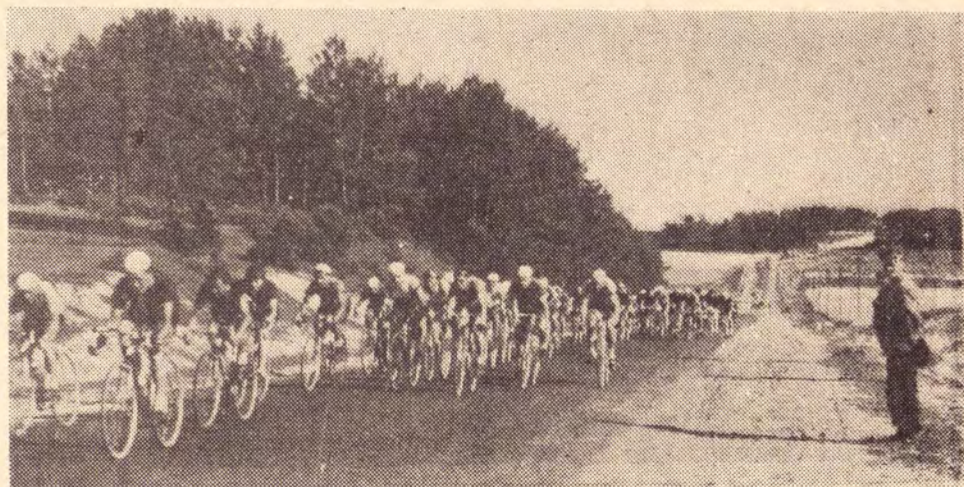
У сувязі з Пяцігоддзем БГКТ будзе праведзены ў чэрвені фестын беларускай песні і жывога слова ў Бандарах над Нарвай. Дасць ён пачатак штогадовай традыцыі т. зв., купальскіх фестынаў беларускай песні і жывога слова. 3. VI. адбудзецца ў Міхалоўскім доме культуры павятовы агляд беларускіх вакальна - харавых, драматычных і дэкламатарскіх гурткоў. (ся)

Да ведама настаўнікаў

Галоўнае праўленне БГКТ атрымала з Мінска партрэты беларускіх пісьменнікаў для выкарыстання іх у школах. У сувязі з гэтым просім настаўнікаў беларускай мовы, якім давядзецца быць у Беластоку, абавязкова зайсці на Варшаўскую вуліцу № 11 (насупраць пошты) і атрымаць гэтыя партрэты.

Калі няма магчымасці самым зайсці да ГП БГКТ, дык можна звярнуцца ў гэтай справе да інструктараў беларускай мовы пры павятовых метадычных аб'яднаннях. Партрэты выдаюцца бясплатна. (м. х.)

ВЕЛАСІПЕДАМ НА АДПАЧЫНАК

Мільёны людзей з хваляваннем перажываюць змаганні спартсменаў, якія прымаюць удзел у адным з буйнейшых у Еўропе спартыўных мерапрыемстваў — «Велагонцы міру».

Стварае гэта добрую аказію, каб падумаць увогуле аб веласіпедным спорце і веласіпеднай турыстыцы.

Праўда, сэрцы юнакоў у горадзе і ў вёсцы гараць зараз больш жаданнем ездзіць матацыклам, чымсьці веласіпедам, але трэба ведаць, што веласіпедны спорт і веласіпедная турыстыка, як мала якая іншая галіна спорту, спрыяе ўсебаковаму развіццю чалавечага арганізма і таму веласіпед сваімі якасцямі значна пераўвышае прыдатнасць матацыкла.

Непасрэднымі арганізатарамі веласіпеднага спорту і турыстыкі ў Беластоцкім ваяводстве з'яўляецца перш за ўсё Акружны веласіпедны саюз, камітэты для спраў спорту і турыстыкі і саветы сялянскіх спартыўных калектываў (ЛьЗС). Веласіпедны сезон на Беласточчыне распачаўся 9 красавіка. Адбыліся ўжо, між іншым, спаборніцтвы за першынство спартыўных клубаў і акружныя спартыўныя спаборніцтвы за веласіпеднае першынство ў акрузе. Агульна можна сказаць, што ў кожным месяцы будуць арганізаваны не менш, чымсьці тры спартыўныя мерапрыемствы. Прадбачваецца, напрыклад, наладжанне спартакіяды для школьнай моладзі ў паветах, а затым найлепшыя вучні — велагоншчыкі прыймуць удзел у ваяводскіх спаборніцтвах. Цікавым спартыўным мерапрыемствам будуць дзіцячыя веласіпедныя спаборніцтвы. У мінулым годзе былі яны арганізаваны ў Беластоку і ў Саколцы. Выклікалі вялікае зацікаўленне ў бацькоў, а дзецям стварылі незабыўныя перажыванні.

Найбуйнейшым, несумненна, спартыўным мерапрыемствам на Беласточчыне будзе велагонка навокал Беластоцкага ваяводства. Адбудзецца яна на чатырох этапах. Прадбачваецца ўдзел спартсменаў — велагоншчыкаў з БССР. Гэтая велагонка распачнецца 20 ліпеня.

Асаблівую ўвагу звяртаецца зараз на развіццё веласіпеднага спорту і турыстыкі на вёсках Беласточчыны. Павятовыя рады сялянскіх спартыўных калектываў і павятовыя праўленні Саюза сялянскай моладзі ў сувязі з «Велагонкай міру» арганізуюць у кожным павеце веласіпедныя гонкі на турыстычных веласіпедах.

Апрача гэтага, плануецца арганізаванне двухднёвых аднаднёвых веласіпедных, турыстычных райдаў, якія заканчваліся б у мясцовасцях, выклікаючых асаблівае зацікаўленне. Гэткіх райдаў будзе дзесяць. Адбудуцца яны на працягу месяца мая, чэрвеня і ліпеня. Адным з гэтакіх райдаў будзе, напрыклад, райд да Белавежскай пушчы. Прыйме ў ім удзел моладзь з Гайнаўскага, Бельскага, Сямяціцкага і часткова з Беластоцкага паветаў. Райд будзе двухднёвы. Удзельнікі прыедуць веласіпедамі на зборны пункт (мясцовасць яшчэ не ўстаноўлена, але найхутчэй будзе гэта Бельск), а згэтуль далей паедуць (таксама веласіпедамі) ў Белавежскую пушчу. Там пазнаёмяцца з Белавежскім запаведнікам; прадбачваецца шмат цікавых культурных мерапрыемстваў. Зрэшты, сам начлег у пушчы пад палаткамі выкліча перажыванні, якія доўга застануцца ў памяці. Бачым з гэтага, што варта прыняць удзел у такім турыстычным мерапрыемстве, тым больш варта, што ўдзельніка, апрача харчавання, нічога больш не каштуе.

Сялянскія спартыўныя і маладзёжныя арганізацыі не забываюць і аб жанчынах. Побач райдаў для самых мужчын і для мужчын разам з жанчынамі, плануецца арганізаванне спартыўных мерапрыемстваў выключна для жанчын, а перш за ўсё для вясковых дзяўчат. Між іншым, у маі маюць быць арганізаваныя веласіпедныя гонкі для жанчын у Саколцы, а ў жніўні — ваяводскія веласіпедныя спаборніцтвы. Увогуле зацікаўленне спортам жанчын, як сцвярджае загадчык Ваяводскай Рады сялянскіх спартыўных калектываў, тав. Купскі, з'яўляецца зараз праблемай нумар адзін.

Веласіпедны спорт, а асабліва турыстыка — гэта несумненна вельмі цікавыя і карысныя формы культурнай дзейнасці і, на маю думку, павінны зацікавіць усе грамадска-культурныя арганізацыі, а ў тым ліку і БГКТ.

З. РУДЧЫК

Гарцэрская арганізацыя і народная культура

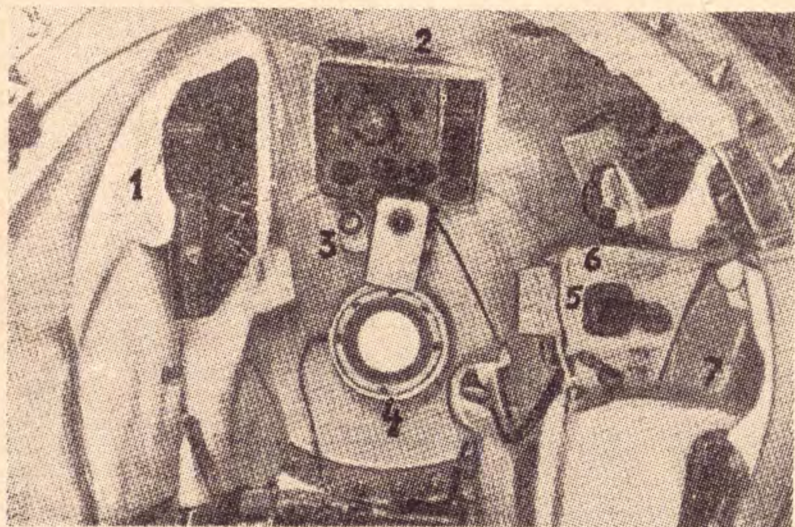
У гэтым годзе зацікаўленне беларускай народнай культурай знайшло шырокае адлюстраванне ў планах дзейнасці гарцэрскай арганізацыі. Пішучы гэтыя словы, маю перш за ўсё на ўвазе гуфцы ў Гайнаўцы і Бельску. І так, Гайнаўскі гуфец плануе на сёлета правядзенне двюх акцый — «Саян» і «Частушкі». Як сама назва гэтых акцый падказвае, разыходзіцца тут аб збор беларускага песеннага фальклору і народнага прыкладнога мастацтва. Бельскі гуфец таксама плануе падобныя акцыі. (СЯ)

КАСМІЧНАЯ БІЯЛОГІЯ

Чалавек — здзіўляючая істота. Ён ніколі не спыняецца на дасягнутым. Жыццё ставіць новыя заданні і, каб іх вырашыць, нараджаюцца новыя навукі. Адна з іх — касмічная біялогія.

Перад касмічнай біялогіяй стаяць тры асноўныя заданні: даведацца, як будуць адчуваць

КАБІНА КАСМАНАЎТА

Унутранасць кабіны касманаўта на касмічным караблі «Усход».

1. месца пілота, 2. аптычныя арыенціровачныя прыстасаванні, 3. камера тэлебачання, 4. ілюмінатар з агнеадпорнага шкла, 5. прыстасаванні да ручнога кіравання касмічным караблём, 6. радыёпрыёмнік, 7. (з правага боку ўнізе) кантэйнер з харчамі.

сябе зямныя істоты і расліны ў час касмічных палётаў, пранікнуць у таямніцы жыцця іншых планет і нарэшце высніць тыя шырокія гарызонты, якія раскрывае перад медыцынай і біялогіяй новая навука.

Касмічная біялогія даследуе, як вядуць сябе ў космасе самыя разнародныя формы жыцця. Прыклад — экіпаж «ноева каўчэга», другога савецкага касмічнага карабля.

Найбольш простым прадстаўніком жывых арганізмаў на гэтым караблі быў бактэрыяфаг, г. зн. бактэрыі, якіх не бачым нават праз звычайны мікраскоп. Як уздзейнічае на яго касмічнае падарожжа? Як змяняюцца яго ўласцівасці пад уздзеяннем касмічных выпраменяванняў?

Аб уплыве касмічнай радыяцыі на наследнасць павінна была адказаць пасланая на караблі маленькая пладаносная мушка. Невыпадкова на ёй на працягу многіх год вучоныя вывучалі законы перадачы наследных прызнакаў. Гэтая мушка хутка размнажаецца і наследныя прызнакі яе добра вывучаны.

Белка і Стрэлка былі найбольш высокаразвітымі жывёламі ў кабіне гэтага касмічнага карабля.

Чаму ўзяты былі сабакі, а не найбольш блізкія чалавеку па эвалюцыйнаму развіццю малпы? Справа ў тым, што чалавекападобныя малпы значна «капрызнейшыя» ад чалавека. Яны проста хваробліва рэагуюць на знешнія раздражненні. У сабак рэакцыі кровазвароту і дыхання на знешнія ўмовы прыкладна такія, як у чалавека. Таму менавіта сабака была папярэднікам чалавека ў космасе.

Зараз распрацоўваюцца новыя навуковыя способы, пры дапамозе якіх можна больш дакладна даследаваць фізіка — хімічныя ўмовы атмасферы Марса і Венеры; палепшваецца методыка, дазваляючая вывучаць паверхнасць іншых планет нашай сонечнай сістэмы. Прыклад гэтага — фатаграфаванне адваротнага боку Месяца і запуск савецкай міжпланетнай станцыі ў напрамку Венеры: першае ў гісторыі чалавецтва «кругаземнае» падарожжа Юрыя Гагарына.

Юрый Гагарын у камбінезоне касманаўты.

КОСМАС — ЗЯМЛІ

А ці можа касмічная біялогія спатрэбіцца нам на Зямлі. Безумоўна, можа. І навука ўжо зараз валодае цікавымі данымі ў гэтай галіне. Перш за ўсё касмічная біялогія можа аказваць вялікі ўплыў на развіццё медыцыны

На другі савецкі касмічны карабель былі ўзяты розныя штампы кішачнай палачкі, сталага спутніка чалавека. Вучоныя назіраюць, ці не змянілася дзейнасць гэтых мікраарганізмаў ва ўмовах касмічнага палёту і пасля яго.

Клеткі ракавай пухліны таксама зрабілі палёт на касмічным караблі. Пры вывучэнні рака медыцына шырока выкарыстоўвае культываванне ракавых клетак на спецыяльных харчавых асяроддзях па-за арганізмам. На ракавыя клеткі дзейнічаюць самымі рознымі способамі і высвятляюць, што тармозіць іх рост, што выклікае ў іх смерць, а што стымулюе іх жыццё, іх дзейнасць. Мабыць, розныя дозы касмічнага выпраменьвання могуць па-рознаму дзейнічаць на жыццёздольнасць ракавых клетак. І так касмічная біялогія магчыма знойдзе новыя способы барацьбы з гэтай жудаснай хваробай.

Пасылаючы ў космас штампы грыбкоў — прадуцэнтаў антыбётыкаў, можна разлічваць на магчымасць перамяніць іх уласцівасці, значыць, атрымаць новыя, яшчэ невядомыя на Зямлі разнавіднасці антыбётыкаў.

На другім касмічным караблі знаходзіліся некаторыя расліны. Аказалася, што сухое насенне цыбулі пасля касмічнага падарожжа значна хутчэй прарастае. А ў парастках насення пшаніцы, гароху і кукурузы працэсы клетачнага дзялення і росту праходзілі ў некалькі разоў хутчэй. Рост некаторых праменных грыбкоў нават прыспешыўся ў 6 разоў.

Значыць касмічная біялогія нясе ў сабе залог развіцця медыцыны і іншых прыродазнаўчых навук, а таксама, магчыма, павышэнне ўраджайнасці многіх раслін. Перспектывы касмічнай біялогіі такія ж невычарпальныя, як бязмежныя далі космаса.

УСЯКАЯ ЎСЯЧЫНА

■ У Баварыі (ФГР), у невялікім горадзе Нідзергофене, існуе арыгінальны «Клуб носа», членамі якога з'яўляюцца людзі з вялікімі насамі.

Старшынёй гэтага клуба выбіраецца той, хто мае найбольшы нос.

На апошнім конкурсе першае месца заняў уладальнік носа, даўжыня якога складае 7,5 сантыметра, а шырыня 4,5 сантыметра. Ён і быў выбраны старшынёй клуба.

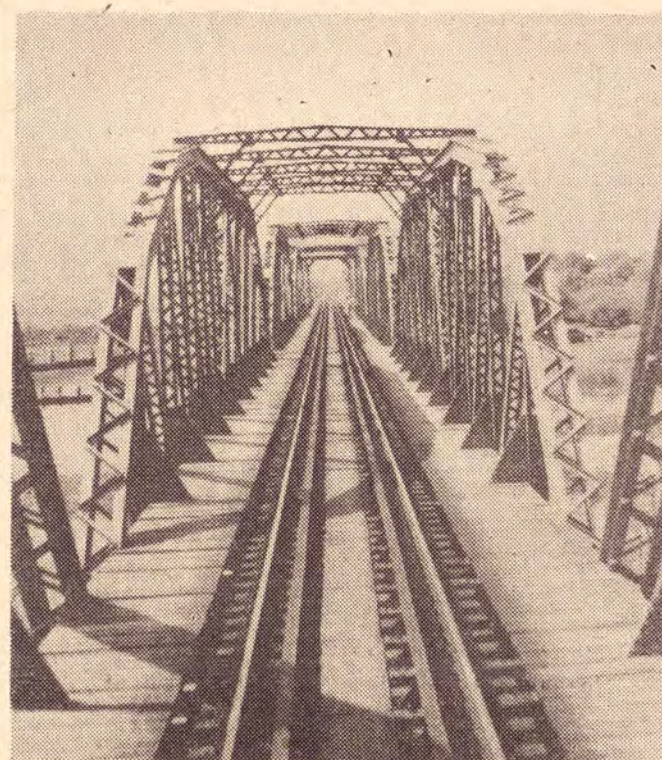
■ Паўднёваафрыканскі авадзень за гадзіну можа праляцець адлегласць ад Масквы да Мінска, развіваючы хуткасць 720 кіламетраў у гадзіну.

■ Сусветны рэкорд па сутачнаму ўдою малака належыць карове Вене яраслаўскай пароды. Яна дала 82,2 кг малака за суткі.

■ З усіх жывёлін самымі ўстойлівымі да холаду аказаліся качкі і гусі. Пры доследах яны пераносілі тэмпературу — 110 градусаў, а белыя мядзведзі і цюлені — толькі мінус 80 градусаў.

■ Сярэднесутачная прывага дзіцяняці сіняга кіта дасягае 100 кг. Пры гэтым яно выпівае каля 200 літраў мацярынскага малака за суткі.

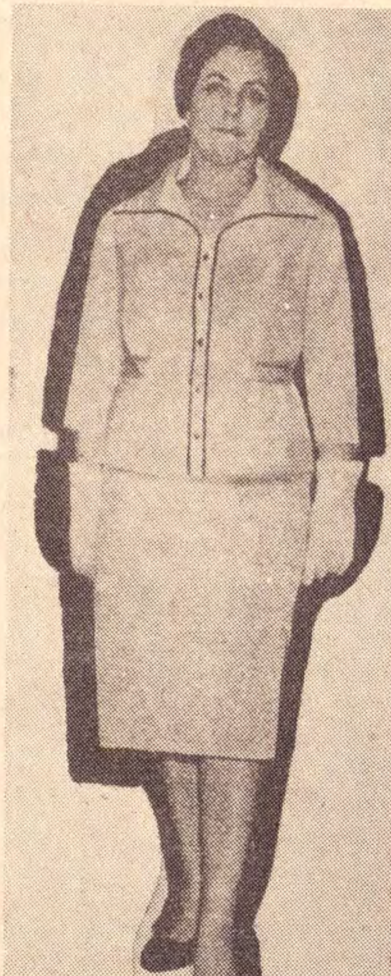
■ У час з'яўлення першых еўрапейцаў карэннае насельніцтва Аўстраліі налічвала прыкладна 300 000 чалавек, тады як у нашыя дні колькасць чыстакроўных туземцаў на ўсім мацерыку не перавышае 60 000 чалавек і метысаў — 25 000 чалавек.

РУМЫНІЯ. Фрагмент найдаўжэйшага маста ў Еўропе на рацэ Дунай.

МОДА

Калі ў таліі больш як 90 см — раім шыць такія сукенкі і касцюмы.

ЧЫЯ Ў ГЭТЫМ ВІНА?

Па ініцыятыве Павятовага праўлення Саюза сялянскай моладзі ў Каматаўцах (Беластоцкі пав.) у канцы 1960 года было арганізавана прыспасобенне спулдзельчэ. Ведаючы аб карысці, якую дае ПС, да яго запісалася дзевяць асоб. Павятовае праўленне ССМ у Беластоку абяцала, што пастараецца, каб нашаму гуртку ПС прызнана машыну да вырабу пустакаў. Адзін з членаў нават быў на курсе па абслугоўванню пустачаркі. І вось наступіла вясна 1961 года і можна было б пачаць работу. Ад часу заснавання ПС-у ў Каматаўцах прайшло амаль паўгода і ён, трэба прызнаць, існуе ў нашай вёсцы толькі на паперы. Ніякай дапамогі з боку Павятовага праўлення не атрымаў, не атрымалі мы таксама пустачаркі. Чыя ў гэтым віна і колькі часу прыдзецца яшчэ чакаць, каб усё паспяхова наладзілася?

А. Гедзіч
Каматаўцы

ДОБРЫЯ КНІГІ

«PORADNIK GOSPODARSKI» — надта добрая кніга для гаспадара на штодзень. Чытач знойдзе тут даступна паданы матэрыял і параду з розных галін сельскай гаспадаркі.

Кніга складаецца з 8 частак адпаведна да найважнейшых сезонаў у сельскай гаспадарцы: Часткі: I — Зіма (студзень, люты), II — Прадвесне (сакавік), III — Вясна (красавік, май), IV — Ранняе лета (чэрвень), V — Лета (ліпень, жнівень), VI — Ранняя восень (верасень), VII — Восень (кастрычнік), VIII — Позняя восень (лістапад, снежань).

Кніга вялікая — 670 стар. Цана — 50 зл.

«PORADNIK CHOWU ŚWIŃ» — Яшчэ адзін параднік — дакладны і шырокі аб гадоўлі свіней. Увесь матэрыял парадніка цікавы. Чытач прачытае тут аб гаспадарчым значэнні гадоўлі свіней, аб тым, як даўно гадуюць свіней, аб сучасных падставах гадоўлі, аб расах (якія расы ў якіх умовах найлепш надаюцца да гадоўлі), аб спосабах і метадах правідловай гадоўлі, аб хваробах свіней і барацьбе з гэтымі хваробамі.

Усё гэта гаспадару прыдасца. Цана кнігі — 35 зл.

вл.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie; 5 $ — w USA.

Nakł. 5000. Błtk. B-3

Чалавек, якога паважаюць

Язэп Янкоўскі працуе крамаршчыкам у Альхоўцы (Гайнаўскі павет) звыш дзесяці год. У яго краме жыхары вёсак — Альхоўка, Заброды і Лясная набываюць патрэбныя гаспадарчыя прылады і тавары. Вясной і летам, калі няма часу, Язэпа заступае яго жонка. Два разы ў тыдзень ён ездзіць фурманкай у Нараўку, дзе набывае патрэбныя жыхарам тавары. Працуе ён нядрэнна. За добрую працу жыхары нашай вёскі і наваколля яго паважаюць.

Янка Зданоўскі
Альхоўка.

Гадоўля карпаў у Вітаве

14 красавіка жыхары Вітава (Гайнаўскі пав.) набылі ў рыбным прадпрыемстве ў Дайлідах, каля Беластока, 8 кілаграмаў жывых карпаў. Гэтую рыбу сяляне ўпусцілі ў змеліяраваную рэчку, якая цячэ ў маляўнічай аколіцы каля самай вёскі. Раней, чым упусціць рыбу, зроблены спецыяльныя загарады, якія ахопліваюць сабою 1 км даўжыні рэчкі і будуць захоўваць яе ўзровень на вышыні аднаго метра. Карпы будуць у гэтым водасховішчы да часу, пакуль не падрастуць.

На наступны дзень некаторыя жыхары Вітава хадзілі на басейн у раёне Белавежскай пушчы і там налавілі шмат маладых уюнаў і акунёў і ўпусцілі іх таксама да гэтага водасховішча, каб новыя яго жыхары гадаваліся разам з карпамі.

Мне здаецца, што гэта вельмі вартаснае мерапрыемства, услед за якім павінны пайсці жыхары іншых вёсак, дзе існуюць спрыяльныя абставіны дзеля гадоўлі рыб.

Мікалай Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

У пасынскай школе

Кожную раніцу, як ручайкі, плывуць дзеці да пасынскай школы. Пасля абеда, у 16 гадзін змяняюць дзяцей дарослыя. У гэтым жа будынку адбываюцца лекцыі сельскагаспадарчай школы. Жыхары Пасынак і суседніх вёсак здабываюць сельскагаспадарчыя веды, вучацца як гаспадарыць, каб узрастала вытворчасць іх гаспадарак, як абыходзіцца з сельскагаспадарчымі машынамі. А машын ёсць дастаткова на школьным пляцу. Цікавіць сялян механізацыя. Аб гэтым сведчыць, між іншым і той факт, што марай цяпер многіх гаспадароў з'яўляецца пакупка матацыкла. Веласіпед ужо аджывае свой век. Вось таму ў пасынскай школе зараз праводзіцца курс язды на матацыклу. Курсантаў 53 чалавек.

І так у Пасынскай школе ўвесь час людна, няспынна ідуць заняткі.

(м. х.)

І яшчэ новы самадзейны калектыў

Вёска Вычулкі размясцілася на самай ускраіне Сямяціцкага павета. Тут знаходзіцца шмат моладзі, якая гуртуецца ў радах Беларускага таварыства і Саюза сялянскай моладзі. Гурток БГКТ паўстаў у Вычулках у студзені г. г. Ужо ў першы месяц яго існавання моладзь энергічна прыступіла да арганізацыі культурнага жыцця. Крыху пазней, у часе аднаго са сходаў, вырашана заснаваць мастацкі самадзейны калектыў. І вось 9. IV. г. г. у вясковай святліцы адбылося першае выступленне самадзейнікаў. У праграме былі сцэнічныя пастаноўкі п'ес «Неба ў хмарах» і «Ад нядзелі да нядзелі», а таксама песні і жарты. Самадзейным калектывам у Вычулках загадвае М. Дэмчук і К. Юхневіч. Шмат працы ў справе развіцця мастацкай самадзейнасці ў нашай вёсцы ўлажыў сябра Бараньчук.

Зараз наш малады калектыў рыхтуецца да выступленняў у суседніх вёсках.

Міхась Вішэнка
Мілейчыцы

ПЧОЛЫ ПАТРАБУЮЦЬ ДБАЙНАГА ДОГЛЯДУ

У Плёсках (Бельскі павет) паспяхова развіваецца пчалярства. Сярод сялян, якія займаюцца гэтай галінай сельскай гаспадаркі і добра разумеюць карысць, якая яна ім дае, вылучаецца жыхар нашай вёскі Максім Бручко. У яго садзе стаіць некалькі вулляў, якіх жыхары патрабуюць дбайнага догляду.

І вось М. Бручко, як толькі пацешылі нас першыя прамені вясенняга сонца, пачаў гаспадарліва мітусіцца вакол сваіх вулляў. Яго я і застаў у садзе, калі вырашыў наведаць свайго аднавяскоўца.

Пётр Івашок
Плёскі

СКАРГІ І ПРАПАНОВЫ

СУКАВІЧЫ ГНЕВАЮЦЦА

Тры справы ў Сукавічах, з-за якія жыхары гэтай вёскі маюць слушныя прэтэнзіі да адпаведных устаноў.

1) СПРАВА СУКАВІЦКАГА ПАСБІШЧА. Якое яно? Суцэльныя, голыя груды, на якіх каровы ломяць сабе ногі, і, пасвіўшыся, не даюць малака. Сукавічы, перадавая ў грамадзе вёска ў абавязковых пастаўках, дзе найменш з усіх вёсак малака, бо адкуль яго ўзяць калі, як кажа солтыс, ад трох кароў надоіш толькі для сябе.

Але людзі ў Сукавічах дружныя і вельмі працавітыя. Склікалі сход і пастанавілі звярнуцца да адпаведных устаноў у павеце, каб ліквідавалі ім груды. Колькі будзе каштаваць, — мы ахвотна заплацім — сказалі. Справай зацікавіўся Аддзел сельскай гаспадаркі ППРН у Саколцы, прыязджаў нават спецыяліст, і ўвогуле людзям абяцалі, што будзе прысланы трактар з ПОМ-у і пасбішча папраўіцца. Людзі паверылі ў абяцанне і чакалі, а калі чаканне прадаўжалася, зноў адазваліся, ім зноў абяцалі і так дагэтуль: абяцанне ёсць, а паправы (што найважнейшае) няма.

Прапанова? Хіба ясна выцякае з вышэй сказанага: пакончыць з абяцанкамі і як найхутчэй задаволіць сукавічан.

2) СПРАВА СУПРАЦЬПАЖАРНАГА БАСЕЙНА, у якім высахла вада. Басейн гэты ў вялікай частцы будаваўся грамадскім чынам жыхароў вёскі. Чынам зроблена, што можна было зрабіць, рэшту салідна павінна была закончыць Павятовая каменда стражы пажарных у Саколцы. Павінна, але не закончыла. Людзі глядзяць на пусты басейн і думаюць аб веснавых і летніх бурах і маланках, для барацьбы з якімі меў служыць басейн, зразумела з вадой (грамаадводаў у вёсцы няма і рэчкі паблізу таксама няма). Нічога дзіўнага, што людзі скардзяцца і злуюцца на такія парадкі.

3) СПРАВА СВЯТЛІЦЫ. Гэтую скаргу кіруем да Аддзела культуры ППРН у Саколцы. Таксама пытаем, калі будзе ўрэшце закончана яна. Людзі ўлажылі столькі сваіх грошай і сваёй працы ў яе. Калі бы абяцалі даць святліцы радыё, дык дайце, паўстаўляйце ўверсе вокны, дайце сталы бо з-за такіх, здавалася б дробных спраў, святліца пустуе, а ў вёсцы, якая мае прыгожыя традыцыі ў мастацкім руху, нічога не робіцца. Чакаюць на выканчэнне святліцы.

Для незарыентаваных скажу, як святліца паўстала. Кожны гаспадар з вёскі злажыў па 100 зл. Потым паехалі да Гаркавіч, купілі пакінуты дом, перавезлі да сябе і пачалі будаваць чынам. Было гэта ўсё ў 1957 годзе. За год зрабілі ўсё што маглі чынам зрабіць. Тады за канчатковыя працы ўзяўся аддзел культуры і не дакончыў дагэтуль. Чаму?

вл.

КАШАЛЁЎСКІЯ «ГЕРОІ»

Нядаўна давялося мне быць на вясковым сходзе ў вёсцы Кашалі на Бельшчыне. На сходзе былі закрануты вельмі важныя справы, а менавіта, палёгкі ў абавязковых пастаўках, справы вясковай святліцы і інш. Сход быў бы вельмі дзелавым, каб не было на ім Міколы Каліны і Пятра Пчалы. П'янаваты Мікола Каліна (ён не ганьбуе і дзінатураю) не даў нікому гаварыць, страшна шумеў, выражаўся нецэнзурнымі словамі, зусім не саромячыся прысутных жанчын і дзяцей.

З вуснаў Пятра Пчалы таксама сыпаліся вельмі брыдкія словы. Не гледзячы на тое, што многія аднавяскоўцы спрабавалі іх супакоіць, аднак нічога гэта не дапамагло. Яны і далей не паводзілі сябе так як трэба.

Яны абыякавыя на ўсё. Яны жывуць уласнымі ўбогімі правіламі. Пажаданым было бы, каб падобных людзей за такія справы сурова каралі, калі не дапамагае ўздзеянне асяроддзя. Пакаранні таксама выхоўваюць.

М. Х..

БЕЗДАПАМОЖНАСЦЬ

Бездапаможнасць гэта самае найгоршае зло на вёсцы. І калі бездапаможны адзін чалавек, дык гэта зусім не дзіўна. А калі цэлая вёска — дык гэта проста смешна. Сухавольцы (Гайнаўскі павет) ужо даўно ў сваёй вёсцы маюць электрычнае святло у хатах. Няма яго толькі на вуліцы. Два гады таму назад жыхары вёскі пастанавілі заінсталяваць 10 пунктаў на вуліцы з электрычным святлом. Закупілі да гэтага ўсё патрэбнае і далей ані кроку. Два гады ўсё ляжыць у солтыса, Пятра Семенюка. І будзе ляжаць яшчэ доўга, калі жыхары вёскі не будуць дамагацца заінсталявання лямпачак на электрычных слупах. Можа не ведаюць, дзе звяртацца? Але гэта немагчыма. Гэта толькі чыстая бездапаможнасць і солтыса, і рады, і ўсіх жыхароў вёскі.

М. Х.

ПАЖАР У КАФЛЯРНІ

Каля 6-і тысяч зл. затрат паўстала ў выніку пажару, які наведаў кафлярню ў пасёлку Нурэц (Сямяціцкі павет). Прычынай пажару — дрэннае забеспячэнне абагравацельнай печкі. Кафлярня ў Нурцу належыць да Сямяціцкіх прадпрыемстваў мясцовай прамысловасці будаўляных матэрыялаў. Не так даўно гэтае прамысловае аб'яднанне адпісала ў затраты дзесяткі тысяч злотых з-за пажару, які здарыўся ў мілейчыцкай кафлярні. Усё новыя пажары, а што за тым ідзе і растучыя сумы затрат, павінны насцярожыць праўленне Сямяціцкага аб'яднання мясцовай прамысловасці. Штосьці тут дзеецца ненармальнага.

ПАДВЁЗ...

Жыхарка вёскі Чыжы, Кацярына Вярбіцкая, ехала з Гайнаўкі фурай свайго аднавяскоўца, Васіля Магрука. Раптам конь спалохаўся і рвануў у бок. Вярбіцкая выляцела з фуры і папала пад заднія колы, у выніку чаго зламала 7 рэбраў. Фурман, нязважаючы на выпадак, смагнуў каня і ўцёк дамоў. За гэткія неадказныя паводзіны Магрука арыштавана. Яго спадарожніца ляжыць у шпіталі.

ГЛЯДЗЯЦЬ ЗА ДЗЯЦЬМІ

Эве Седлецкай (Беласток, вул. Сенкевіча 35) усяго ледзь 5 год. Зараз яна ляжыць у шпіталі. А яшчэ не так даўно гуляла бадзёрая і вясёлая... Менавіта гуляла без ніякай апекі, і, перабягаючы вуліцу, папала пад матацыкл якім ехаў Уладыслаў Нецуновіч (Беласток, вул. Ягелёнская 45). Гэты няшчасны выпадак ужо не першы. А ўсяму вінаваты бацькі, якія раўнадушна дазваляюць сваім дзецям гуляць на вуліцах без ніякай апекі.

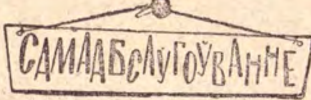
П. БЯЛА

ІМПЕРЫЯЛІСТАМ ТРЭБА ПАМЯТАЦЬ, ШТО...

дубінка мае два канцы...

У КАСЕ

— У касе кіно хлопчык падае 2 злоты і просіць білет.

— Білет каштуе 4 злоты, — кажа касір.

— Нічога, я буду дзівіцца адным вокам, — адказаў хлопчык.

Янка Данільчук
Ляўкова Новае.

СУСЕД ВЕДАЕ

— Дзе ты, Коля, нарваў столькі яблык? — пытае маці.

— У суседа, Пятра.

— А ведае аб гэтым Пятро?

— А як жа, мамачка, ён жа за мною гнаўся.

Якуб Сабешук
Паграбы.

ПАЧУЦЦІ

Ідзе вясна. Сонца пячэ. За сэрца, за сэрца штосьці казыча. Жаніцца трэ'. На Тэклю гляну — слоўна сліва. І румяна і саромліва. Проста ў жар бярэ. На цёшчу гляну — лёд пад сэрцам чую. Страх бярэ і жаніцца баюся.

СУМЛЕННЫ ПАЛЯЎНІЧЫ

Ідучы лясной сцяжынкай, я раптам пачаў плюск вады. Я падаўся ў тым напрамку, дзе з-под кустоў было невялічкае возерца. Пасярэдзіне яго стаяў дзік, а на беразе паляўнічы са стрэльбай.

— Чаму не страляеш? — спытаў я.

— Не маю рыбацкай карты, — адказаў паляўнічы.

Уладзімір Бручко
Рыбалы

Я МАЮ ЧАС

Кандуктар звяртаецца да пасажыра:

Грамадзянін, мусіце даплаціць да білета! Гэта цягнік паспешны, а вы маеце на цягнік нармальны!

Пасажыр: — То скажыце машыністу, каб ехаў вальней, я маю час.

Мікола Савіцкі
Беласток

У ДОМЕ КНІЖКІ

Будучы першакласнік пытае прадаўшчыцу:

— Ці ёсць буквар да першага класа?

— Не бачыш таблічкі над дзвярыма, што буквароў няма.

— Я чытаць яшчэ не ўмею.

— То трэба купіць буквар і навучыцца, — параіла яму прадаўшчыца.

Янка Ясьвіловіч
Пасынкі

З ЧЫМ ЕЎ

— Елі вы суп? — пытае доктар хворага.

— Еў.

— З апетытам?

— Не, з хлебам.

Пятро Мартынюк
Варшава.

ЭПІГРАМЫ

НЕКАТОРЫМ НАШЫМ ПАЭТАМ

Ледзь зрыфмаваў «катлет» з «атлет»,
А кажа ўжо, што ён... паэт.

Кропка

УЛ. КОРБАН

НЕ ПРАЦУЮЦЬ, А ЯДУЦЬ

Шаптуны к любой навале
Тут жа рукі прыкладуць.
На вадзіцу пашапталі,
Сала, масла атрымалі, —
Не працуюць, а ядуць.

Спекулянты звычку маюць
Хоць на край зямлі махнуць.
Трантаў розных накупляюць,
Прывязуць, дык пазбываюць.
Не працуюць, а ядуць.

Кожны дзень у гэтых свята,
Рок-н-рол сабе таўкуць,
Бо ў кожнага з іх тата
Мае добрую зарплату, —
Не працуюць, а ядуць.

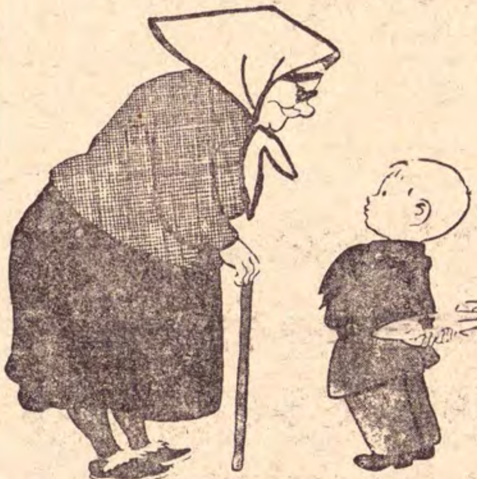

У сямейцы дужа тонка
Справы ўласныя ідуць.
Самагонку гоніць жонка,
Ён збывае самагонку, —
Не працуюць, а ядуць.

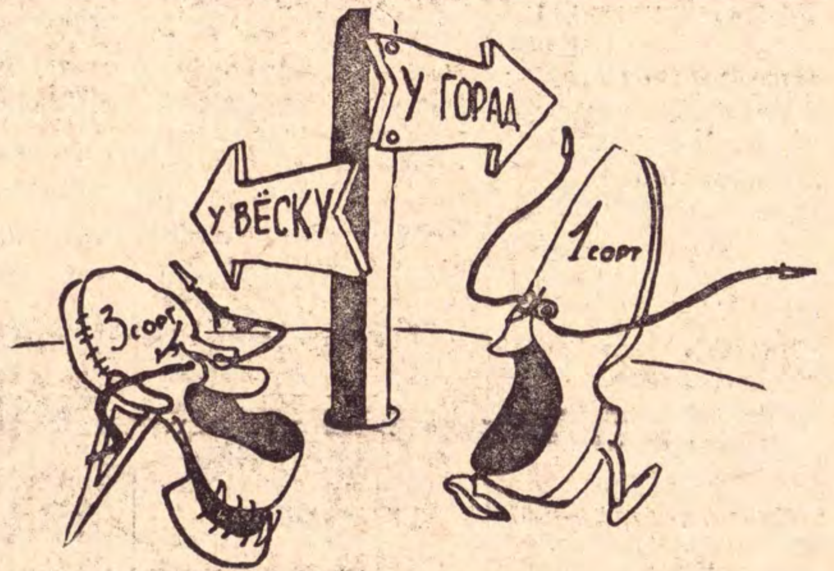

Школу скончылі, а ў поле
Не жадаюць і зірнуць.
Даглядаць свіней! — Ніколі!
Хлеба ў бацькі ёсць даволі, —
Не працуюць а ядуць.

У СУВЯЗІ З ПАЛЁТАМ ЮРЫЯ ГАГАРЫНА Ў КОСМАС.

— Вось табе, бабулька, і Юр'еў дзень!

— Ну, бывай, мне направа.
— А мне. налева...

МЫШАНЁ

Прапаў Дарчын мужык. І нязвычайна прапаў, а проста кануў, як камень кінуты ў ваду. Першы дзень Дарка абяцала мужу вочы вылупіць як ён вернецца, на другі дзень скакала са злосці, як Данілава сучка, а на трэці ўзялася яго шукаць.

Здзіўляцца гэтаму няма патрэбы. Якой жа жанчыне ўсміхаецца ўдавінае палажэнне. Бывае мужам чалавек — не чалавек, проста лень ляжачая. Ён у гаспадарцы толькі лішні рот. Жонка такога трымае толькі, як прадстаўніка.

Бывае, загоніць баба такога на страху — комін рамантаваць, а там работы ўсяго толькі глінай цаглінь абмазаць. Галоўнае тут не ў коміне, а ў тым, каб з вышыні страхі паказаць людзям гаспадара. Калі такі работнік не паляціць са страхі, жонка яму нат' чвэртку гарэлкі паставіць, каб другі раз ахвотней на страху ўзбіраўся.

Шукала, значыць, Дарка мужыка ды праклінала. Самі падумайце, мілыя чытачы, загінуў жа ён у вельмі нявыгодным моманце, у часе палявых работ, калі жанчыне цяжка знайсці другога кандыдата. Заглянула Дарка ў буфет ГС, да прывакзальнага кіёску даўжэй прыглядалася, а ў абед знайшла.

Сядзеў бягляк у паўразваленай хаце інваліда — Мікіты і святкаваў сваё знікненне. Пабачыўшы свайго паўпрытомнага мужа, Дарка працягнула рукі, як прарок над грэшнікам і салодка — райскім голаском праспявала:

— Мышанё маё! Дзе ж ты прапаў? Есці не ем, спаці не сплю, усё чакаю калі ты вернешся, а яго тут у палоне трымаюць.

Мужык павёў мутнымі вачыма, пацалаваў свайго прыяцеля інваліда і цяжка варушачы языком, выдавіў:

— Цьфу, сатана! Жаніўся з адной дурніцай, а перад вачыма стаяць дзве.

— Не пазнае мяне! — дрыжачым голасам спытала Дарка.

— Твая баба ласкава, — адазваўся інвалід, — а мая, царства ёй нябеснае, злая была, як Данілава сучка.

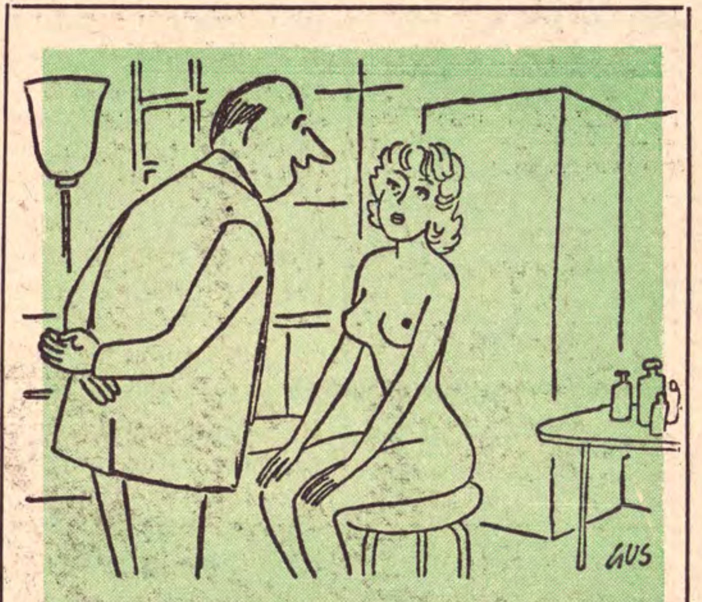
— Мышанё маленькае, — цягнула Дарка беручы мужа за руку, — у ложачку выспіцца, гурэчнага кваску пап'е і ўсё пройдзе.

Пасля суседзі чулі ў Дарчынай хаце сумятню і стогны. Раніцай Дарчын мужык хадзіў з сінякамі, а Дарка расказвала:

— Выпіла маё мышанё лішняе, на гару лезла ды ўпала з драбіны. Пабілася, аж глядзець страшна. Каб толькі абышлося.

Людзі добрыя! Не здзіўляйцеся гэтай гісторыі. Некаторыя з нас намагаюцца перад грамадскасцю паказацца ў лепшым святле, а ці не лепш было б, каб нашыя грамадзяне былі ў сваёй сям'і, так, як перад людзьмі?

Дзядзька Лявон

— Цяпер ужо ведаю, вы хварэеце на вочы.

